

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทย หลังวิกฤตโควิด 19

อธิพันธ์ วรรณสุริยะ¹

บทคัดย่อ

หลังสถานการณ์โควิด 19 สถิติการออมเงินของคนไทยปรับตัวลดลงต่อเนื่อง เป็นที่น่ากังวลต่อการดำรงชีพและคุณภาพชีวิตของครัวเรือน รวมถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว การศึกษาในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทยหลังวิกฤตโควิด 19 ใช้ข้อมูลจากการสำรวจทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 46,090 ครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สมการถดถอยพหุคูณแบบค่าเฉลี่ยและควอนไทล์รีเกรสชัน ระดับ 0.25 และ 0.75 เพื่อคำนวณผลกระทบของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนที่มีระดับต่ำกว่าและสูงกว่าค่าเฉลี่ย ตามลำดับ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนในทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารรายได้ ส่งผลในทางบวกต่ออัตราการออมของครัวเรือน ในขณะที่รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือนส่งผลในทางลบต่ออัตราการออมของครัวเรือน ดังนั้น ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีความรู้ทางการเงิน การบริหารจัดการเงิน มีนโยบายในการเพิ่มการจ้างงานหาแนวทางในการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน มีมาตรการช่วยลดรายจ่ายของครัวเรือน และมาตรการที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายจากการมีบุตร เพื่อช่วยให้ครัวเรือนมีศักยภาพในการออมได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม อัตราการออมของครัวเรือนไทย วิกฤตโควิด 19
การวิเคราะห์สมการถดถอยแบบค่าเฉลี่ย ควอนไทล์รีเกรสชัน

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงินและนวัตกรรมทางการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
email : atipan.v@mail.rmutk.ac.th

Economic and Social Factors Affecting the Savings Rate of Thai Households after the COVID-19 Crisis.

Atipan Vansuriya¹

Abstract

Following the COVID-19 pandemic, data on Thais' savings declined even further. It concerns household well-being and means of subsistence, including sustained economic growth. This study aims to analyze economic and social factors affecting the savings rate of Thai households after the COVID-19 pandemic. The data used came from the 2023 household economic and social survey, which included 46,090 households. The analysis employed a multiple linear regression method and utilized a quantile regression method at levels 0.25 and 0.75 to calculate the impact of household economic and social factors on the savings rates of below-average and above-average households, respectively. The study revealed that factors that have a statistically significant effect on the savings rate of households in all groups include the average monthly household income and the number of household members who work for income, which positively affect the savings rate of households. While the average monthly household expenditure and the number of children under 15 years in the household have a negative effect on the household savings rate. Therefore, the government sector should have a policy to promote financial literacy and financial management among households. There is a policy to increase employment and household income. There are measures to help reduce household expenses and the burden of the cost of having a child. These things will help households increase their savings potential.

Keyword: Economic and Social Factors, The Savings Rate of Thai's Households, The COVID-19 Pandemic, Mean Regression, Quantile Regression

---

¹ Lecturer, Major of Finance and Financial Innovations, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Krungthep
email : atipan.v@mail.rmutk.ac.th

บทนำ

ประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) ในปี 2565 ซึ่งจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด และในปี 2574 จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) ซึ่งมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเกินกว่า 28% ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565) จากสถานการณ์ดังกล่าว ในสังคมที่มีผู้สูงอายุจำนวนมากจะมีคนวัยทำงานน้อยลง ซึ่งจะมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ คนวัยทำงานต้องทำงานมากขึ้น ในขณะที่การดูแลผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น สำหรับครอบครัวรวมถึงค่ารักษาพยาบาล การออมและการลงทุนของผู้สูงวัยก็ลดลงด้วยเนื่องจากผู้สูงวัยไม่มีรายได้เข้ามามีแต่จะต้องนำเงินออมออกมาใช้ซึ่งอาจไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ (วิชนี คุปตะวาทีน และคณะ, 2561)

ดังนั้น การออมจึงมีความสำคัญอย่างมากในชีวิต เพราะช่วยให้เรามีเงินสำรองในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน ช่วยลดความเสี่ยงทางการเงิน สามารถนำไปใช้ตอบสนองความต้องการและบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในแต่ละช่วงชีวิต เมื่อเรามีเงินออมมากขึ้นยังสามารถนำไปใช้ในการลงทุนให้ได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นก่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินและสะสมต่อยอดความมั่งคั่งให้เติบโตเพียงพอต่อการใช้จ่ายในยามเกษียณหรือมอบเป็นมรดกให้กับลูกหลาน นอกจากนี้การออมยังมีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศด้วย เมื่อมีมูลค่าเงินออมสะสมมากขึ้นในระดับบุคคล จะส่งผลต่อการลงทุนภายในประเทศช่วยให้เกิดการสะสมทุน ทำให้มีโอกาสในการสร้างงาน เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

สถิติการออมเงินของคนไทย หลังพ้นสถานการณ์โควิด 19 ปรับตัวลดลงต่อเนื่อง หากเทียบก่อนเกิดการระบาดของโควิด 19 ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สัดส่วนการออมของคนไทยมี 74.1% ของจำนวนประชากรทั้งหมด และครัวเรือนที่ไม่มีการออมมีถึง 25.9% แต่ปัจจุบัน พบว่า ครัวเรือนที่ไม่มีมีการออมมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะปัญหารายได้ไม่พอกับรายจ่าย และยังคงเผชิญกับค่าครองชีพที่เร่งตัวขึ้น ส่งผลต่อความสามารถการชำระหนี้ (เดลินิวส์ออนไลน์, 2565) จากผลการสำรวจการวางแผนการเก็บออมไว้ สำหรับยามชรา/เกษียณอายุ พบว่า มีครัวเรือนที่คิด/วางแผนแล้ว แต่ยังไม่ทำตามแผนที่วางไว้/ตั้งใจไว้ มากถึงร้อยละ 46.7 คิด/วางแผนแล้ว แต่ยังไม่เริ่มทำ ร้อยละ 20.0 ยังไม่คิด/วางแผน ร้อยละ 18.9 และ เป็นที่น่าสังเกตว่ามีครัวเรือนที่คิด/วางแผน และทำได้ ตามแผนที่วางไว้มีเพียงร้อยละ 14.4 เท่านั้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) นอกจากนี้จากผลการสำรวจเดียวกันพบว่า หากครัวเรือนต้องหยุดทำงานกะทันหันโดยไม่มีกำหนด ระยะเวลาที่ครัวเรือนสามารถนำเงินออมมาใช้ดำรงชีพได้ตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป มีไม่ถึง 1 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งสิ้นหรือคิดเป็นร้อยละ 22.2 เท่านั้น แสดงถึงครัวเรือนไทยมีการเก็บออมและสามารถใช้จ่ายเงินที่เก็บออมได้ในระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาระการดำรงชีพในอนาคตหากครัวเรือนหยุดการทำงานหรือตกงาน

มีการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยที่ผ่านมา เช่น ศศิวิฑูรย์ วงษ์มณฑา (2559) พบว่าขนาดครัวเรือนและจำนวนผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการออมของครัวเรือน ในขณะที่จำนวนเด็กทำให้ครัวเรือนมีอัตราการออมลดลง นิตยา ปะอินทร์ (2562) ทำการศึกษาครัวเรือนจนและครัวเรือนรวย พบว่าสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน อัตราส่วนการเป็นภาระ สถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน ภูมิภาคที่อาศัย รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน ในขณะที่เพศของ

หัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน สถานะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน และภูมิภาคที่อาศัยเป็น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนรวย สุนัยญา แดงเหม (2565) พบว่า ปัจจัยภูมิภาค อายุของหัวหน้าครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายดิจิทัล การทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการคิดวางแผนการออมไว้สำหรับยามชราามีผลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางบวก แต่ปัจจัยการชำระหนี้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่งผลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางลบ และ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออมของครัวเรือน ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่พึ่งพิงประกอบด้วย เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และผู้พิการ และจำนวนหนี้สินของครัวเรือน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาถึงปัญหาของอัตราการออมและผลกระทบของวิกฤตโควิด 19 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทย โดยมีคำถามวิจัยว่ามีปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมใดบ้างที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทยหลังวิกฤตโควิด 19 โดยทำการทดสอบจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำการวิเคราะห์อัตราการออมต่อรายได้ของครัวเรือนออกเป็น 3 ระดับ คือ ครัวเรือนที่มีอัตราการออมต่อรายได้ระดับสูง ปานกลางหรือระดับเฉลี่ย และระดับต่ำ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เพื่อหาแนวทางการเพิ่มอัตราการออมครัวเรือนไทย เพื่อนำไปสู่การลดความเสี่ยงทางการเงิน ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของครัวเรือน และช่วยให้เศรษฐกิจไทยมีการเติบโตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทยหลังวิกฤตโควิด 19

ทบทวนวรรณกรรม เอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออมของครัวเรือน ประกอบไปด้วย การออม อัตราการออม วัตถุประสงค์ในการออม ทฤษฎีการบริโภคตามวัฏจักรชีวิต ดังต่อไปนี้

1. การออม เป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งไว้เพื่อเก็บสะสมไว้สำหรับใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยควรหักเงินออมจากรายได้ไว้ก่อน แล้วค่อยนำเงินส่วนที่เหลือไปใช้จ่าย อาจเริ่มต้นจากการออมให้ได้อย่างน้อยเดือนละ 10% ของรายได้เพื่อไม่ให้รู้สึกว่าการออมเป็นภาระจนเกินไป และหากมีศักยภาพในการออมเพิ่มขึ้นอาจยกระดับการออมเป็น 20% หรือ 30% ของรายได้เพื่อให้เงินออมเติบโต ช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินได้เร็วขึ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565)

2. อัตราการออม หมายถึง สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ ในการศึกษาที่ใช้สัดส่วนเงินออมต่อรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน สำหรับผู้ที่เพิ่งเริ่มต้นทำงานควรเริ่มต้นออมเงินเพื่อการเกษียณของตนเองอย่างน้อยที่ร้อยละ 10 ของรายได้ต่อเดือน และเมื่อมีศักยภาพในการออมมากขึ้น ควรเพิ่มระดับเงินลงทุนเพื่อวัยเกษียณมากขึ้นเรื่อย ๆ ไปจนถึงร้อยละ 20 ของรายได้ต่อเดือน ตลอดช่วงชีวิตการทำงาน เพื่อที่มั่นใจได้ว่าจะสามารถใช้ชีวิตในวัยเกษียณอย่างมีคุณภาพ (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ, ม.ป.ป.) ดังนั้น บุคคลจึงมีความจำเป็นต้องบริหารการเงิน ซึ่งประกอบไปด้วยการบริหารด้านรายได้ รายจ่าย การออม และหนี้สิน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ได้วางไว้ เริ่มต้นด้วยการทำมาหาได้แล้วรู้จักเก็บออม จากนั้นควรจัดสรรเงินบางส่วนเพื่อการปกป้องความเสี่ยงต่าง ๆ ไม่ให้กระทบกับเป้าหมายทางการเงิน และที่สำคัญคือต้องรู้จักถอยอดความมั่งคั่งด้วยการลงทุนให้สอดคล้องกับช่วงชีวิตและความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2562)

$$\text{อัตราการออม} = \frac{\text{จำนวนเงินออมต่อเดือน}}{\text{รายได้ต่อเดือน}}$$

3. วัตถุประสงค์ในการออม การออมเงินเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตามที่เราต้องการ โดยวัตถุประสงค์ในการออมอาจแบ่งออกตามวัตถุประสงค์หลักได้ ดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.)

- 1) ออมเพื่อเหตุฉุกเฉิน เป็นการออมเพื่อเกิดเหตุไม่คาดฝัน เช่น กรณีเจ็บป่วย หรือมีเหตุให้ต้องใช้จ่ายอย่างเร่งด่วน โดยควรเก็บเงินออมเพื่อเหตุฉุกเฉินไว้แยกออกจากบัญชีที่ใช้จ่ายปกติ
- 2) ออมเพื่อใช้จ่ายยามเกษียณ เป็นการออมระยะยาว เพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณ ซึ่งควรมีจำนวนเงินที่เพียงพอสำหรับการดูแลสุขภาพ ทำกิจกรรมเพื่อความ สุข และลดภาระของลูกหลาน
- 3) ออมเพื่อเติมฝัน เป็นการออมระยะสั้นถึงปานกลาง 1-5 ปี เพื่อนำไปใช้จ่ายในสิ่งที่ต้องการ เพื่อซื้อของที่อยากได้หรือบริจาคเพื่อสังคม
- 4) ออมเพื่อการลงทุน การลงทุนจะช่วยให้เงินออมงอกเงยจากผลตอบแทนที่ได้รับสูงขึ้น ซึ่งควรศึกษาข้อมูลการลงทุนต่าง ๆ ให้ดี และลงทุนโดยคำนึงถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

4. ทฤษฎีการบริโภคตามวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Theory of Consumption) ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย Franco Modigliani, Albert Ando และ Richard Brumberg ในปี ค.ศ. 1954 ตามแนวคิดนี้เชื่อว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ในช่วงที่อายุน้อยมีความสามารถในการหารายได้น้อย มีเงินออมน้อย และจำเป็นต้องกู้ยืมเพื่อนำมาใช้จ่ายในการบริโภค เมื่อถึงช่วงวัยทำงานมีความสามารถในการหารายได้จึงนำรายได้ที่ได้มาชำระหนี้ และในช่วงนี้เงินออมจะถูกสะสมไว้เพิ่มขึ้นเพื่อนำมาใช้ในช่วงที่ไม่มีรายได้หลังเกษียณ (Wijaya, Zainurossalamia & Darma, 2020)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการออมของครัวเรือน สรุปได้ว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน ซึ่งช่วยให้เข้าใจบริบทของครัวเรือนที่แตกต่างกัน และสามารถนำมาใช้ในการศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมการออมของครัวเรือน โดยสรุปสาระสำคัญจากผู้ที่ทำการศึกษาไว้ ดังนี้

1) เพศของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการออมของครัวเรือน เช่น การศึกษาของ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า เพศของหัวหน้าครัวเรือนมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนราย แต่ไม่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน และ Balcha, Feyissa & Jekamo (2022) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายส่งผลทางบวกต่อการออมของครัวเรือน

2) อายุของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่อการออมของครัวเรือนแตกต่างกัน การศึกษาของ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนราย แต่ไม่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน และ Lusaya & Mulunda (2022) พบว่า อายุส่งผลในทางลบต่อโอกาสในการออมของครัวเรือน

3) สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่อการออมของครัวเรือนแตกต่างกัน การศึกษาของ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือนมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน แต่ไม่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนราย และ Balcha, Feyissa & Jekamo (2022) พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสส่งผลทางบวกต่อการออมของครัวเรือน

4) ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือน เช่นการศึกษาของ Mazengiya et al. (2022) พบว่า การรู้หนังสือเป็นปัจจัยกำหนดการมีส่วนร่วมในการออมของครัวเรือนในชนบท และ Sisay (2023) พบว่า ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่อการตัดสินใจในการออมและระดับการออมของครัวเรือน

5) จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนส่งผลต่อการออมของครัวเรือนแตกต่างกัน การศึกษาของศศิฑูตม์ วงษ์มณฑา (2559) พบว่า จำนวนผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการออมของครัวเรือน ในขณะที่จำนวนเด็กทำให้ครัวเรือนมีอัตราการออมลดลง อธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า ครัวเรือนที่มีการออมติดลบ และครัวเรือนที่ออมไม่เกินร้อยละ 20 ของสัดส่วนเงินออมต่อรายได้ การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนส่งผลต่อโอกาสที่ครัวเรือนจะออมได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่ครัวเรือนที่มีสัดส่วนการออมต่อรายได้มากกว่าร้อยละ 20 การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือนส่งผลต่อโอกาสที่ครัวเรือนจะออมได้ลดลง และสายสุณี ประดับนาค สิริทิพ วะศินรัตน์ และนันทวรรณ บัวรา (2566) พบว่า การเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษามีแนวโน้มที่จะทำให้ครัวเรือนมีการบริหารจัดการเงินที่ไม่ดีซึ่งส่งผลต่อการออมของครัวเรือน และอธิพันธ์ วรรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา (2562) ศึกษาความสามารถในการออมของครัวเรือนไทยเปรียบเทียบระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ พบว่า จำนวนเด็กในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อความสามารถในการออมของครัวเรือนที่ลดลงในทุกกลุ่มครัวเรือนที่มีสถานะการทำงานในระบบและนอกระบบ

6) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ หากครัวเรือนมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อรายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นและส่งผลต่อการออมของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น เช่นการศึกษาของอธิพันธ์ วรรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา (2562) พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานรับค่าจ้างและเงินเดือนส่งผลในทางบวกต่อความสามารถในการออมของครัวเรือน และ Sahudin et al. (2024) พบว่า ระดับรายได้มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในมาเลเซียอย่างมีนัยสำคัญตามระดับการศึกษาสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานมากขึ้น ทำให้มีรายได้มากขึ้นสามารถส่งผลในเชิงบวกต่อการเพิ่มขึ้นของเงินออมได้

7) เขตที่ตั้งครัวเรือน เขตที่ตั้งครัวเรือนที่แตกต่างกันอาจส่งผลต่อการออมของครัวเรือนแตกต่างกัน การศึกษาของ Lusaya & Mulunda (2022) พบว่า เขตที่อยู่อาศัยในเมืองส่งผลในทางลบต่อโอกาสในการออมของครัวเรือน และอธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีการเพิ่มขึ้นของรายได้ รายจ่าย และเงินออมมากกว่าครัวเรือนในเขตเมือง ในช่วงปี 2554 – 2562

8) ภูมิภาคที่อาศัย ภูมิภาคที่อาศัยที่แตกต่างกันอาจส่งผลต่อการออมของครัวเรือนแตกต่างกัน การศึกษาของ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า ภูมิภาคที่อาศัยของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนและครัวเรือนรวย และอธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มีอัตราการออมมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ ในช่วงปี 2554 – 2562

9) สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพการทำงานที่แตกต่างกันของหัวหน้าครัวเรือนอาจส่งผลต่อการออมของครัวเรือนแตกต่างกัน การศึกษาของอธิพันธ์ วรรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา (2562) พบว่าแรงงานในระบบมีเงินออมเฉลี่ยมากกว่าแรงงานนอกระบบ

10) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อความสามารถในการออมที่เพิ่มขึ้นของครัวเรือน การศึกษาของ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน ในแนวทางเดียวกันกับ

อติพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

11) รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อความสามารถในการออมที่ลดลงของครัวเรือน เช่นการศึกษาของนิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน และ Balcha, Feyissa & Jekamo (2022) พบว่า ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนส่งผลในทางลบต่อการออมของครัวเรือน

12) รายจ่ายในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายจ่ายในการชำระหนี้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลต่อความสามารถในการออมที่ลดลงของครัวเรือน การศึกษาของอติพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า จำนวนหนี้สินของครัวเรือนส่งผลต่อการออมของครัวเรือนในทุกกลุ่ม (ออมดีดลบ, ออมได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของรายได้ และออมได้เกินร้อยละ 20 ของรายได้)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนได้ดังตารางที่ 1

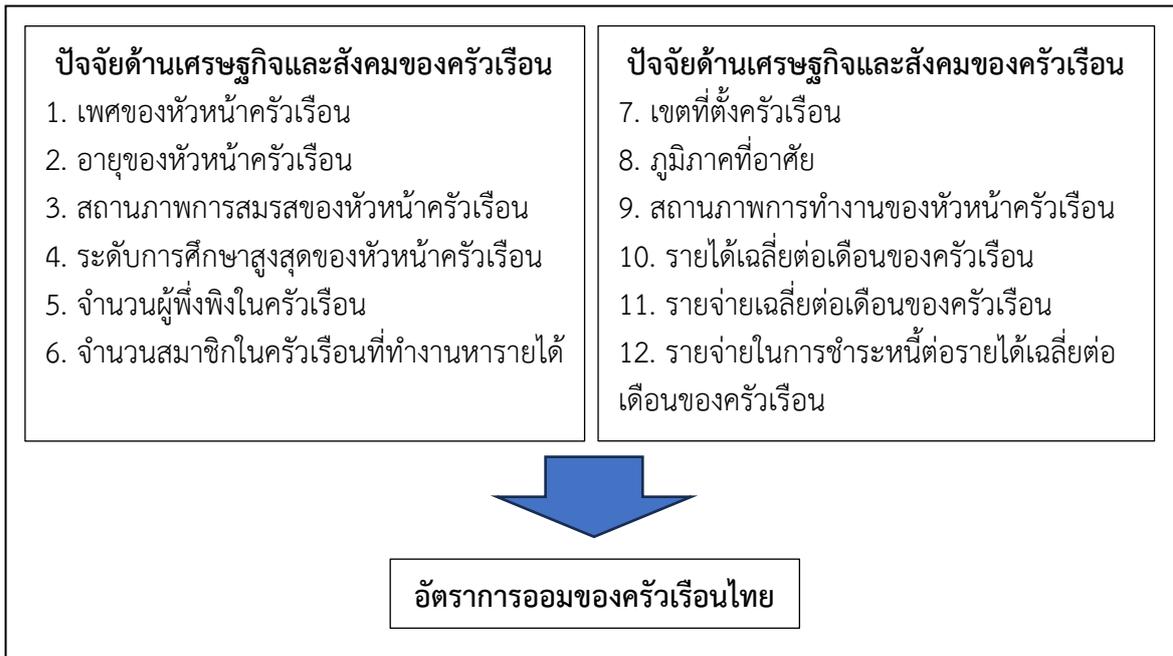
ตารางที่ 1 สรุปเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน

ชื่อผู้วิจัย	ปี	ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน					
		1	2	3	4	5	6
ศศิวิฑูรย์ วงษ์มณฑา	2559					✓	
นิตยา ปะอินทร์	2562	✓	✓	✓			
อติพันธ์ วรรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา	2562					✓	✓
อติพันธ์ วรรณสุริยะ ^ก	2566					✓	
อติพันธ์ วรรณสุริยะ ^ข	2566					✓	
สายสุณี ประดับนาค, สิริทิพ วะสินรัตน์ และนันทวรรณ บั้วรา	2566					✓	
Mazengiya et al.	2022				✓		
Lusaya & Mulunda	2022		✓				
Balcha, Feyissa & Jekamo	2022	✓		✓			
Sisay	2023				✓		
Sahudin et al.	2024						✓
นิตยา ปะอินทร์	2562		✓		✓	✓	
อติพันธ์ วรรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา	2562			✓			
อติพันธ์ วรรณสุริยะ ^ก	2566	✓	✓				
อติพันธ์ วรรณสุริยะ ^ข	2566				✓		✓
Mazengiya et al.	2022						
Lusaya & Mulunda	2022	✓					
Balcha, Feyissa & Jekamo	2022					✓	

หมายเหตุ ✓ = ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน
^กพลวัตของรายได้ รายจ่าย เงินออมของครัวเรือนไทย ในช่วงปี 2564-2562
^ขปัจจัยที่มีผลต่อระดับการออมที่พอเพียงของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จากการทบทวนวรรณกรรม และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน สามารถนำมาสรุปและเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Household Socio-Economic Survey: SES) ปี พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นข้อมูลในระดับหัวหน้าครัวเรือนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์มีจำนวนทั้งหมด 49,664 ครัวเรือน โดยกลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาคัดเลือกจากครัวเรือนที่ตัดข้อมูลที่เกินค่าผิดปกติ (outlier) จากการสร้างชาร์ต boxplot ทำให้เหลือข้อมูลจำนวน 46,090 ครัวเรือน เพื่อวิเคราะห์มิติในเชิงเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมที่มีอิทธิพลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณสมการถดถอยพหุคูณ โดยแบ่งวิเคราะห์อัตราการออมของครัวเรือนออกเป็น 3 ระดับ คือ ครัวเรือนที่มีอัตราการออมระดับสูง ปานกลางหรือระดับเฉลี่ย และระดับต่ำ โดยคำนวณสมการถดถอยด้วยวิธี Mean Regression เพื่อคำนวณผลกระทบของปัจจัยกำหนดอัตราออมของครัวเรือนที่ระดับเฉลี่ย และใช้วิธีควอนไทล์เรเกรสชัน (Quantile Regression) เพื่อต้องการ

วิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามคือ อัตราการออมของครัวเรือนในระดับสูงและต่ำ ซึ่งจะช่วยให้เสริมการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ระดับเฉลี่ยด้วยวิธี Mean Regression ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สำหรับการศึกษาครั้งนี้คำนวณวิธีควอนไทล์เกรสชันที่ระดับควอนไทล์ที่ 0.25 และ 0.75 เพื่อคำนวณผลกระทบของปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่มีต่ออัตราการออมของครัวเรือนที่มีระดับต่ำกว่าและสูงกว่าระดับอัตราการออมเฉลี่ย ตามลำดับ และได้ทดสอบปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง (Multicollinearity) พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กัน และได้แก้ไขปัญหาความแปรปรวนของค่าคลาดเคลื่อนไม่คงที่ (Heteroskedasticity) ด้วยวิธี Robust Standard Errors

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้สร้างตัวแบบสมการถดถอยพหุคูณแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการออมของครัวเรือนและปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่นำมาวิเคราะห์มีจำนวน 12 ปัจจัย ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน (เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี, ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และผู้พิการ) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ เขตที่ตั้งครัวเรือน ภูมิภาคที่อาศัย สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และรายจ่ายในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน อธิบายความหมายของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังตารางที่ 2

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือน แสดงเป็นสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{SAVING\_RATIO} = & a_0 + a_1\text{MALE} + a_2\text{AGE} + a_3\text{AGE}^2 + a_4\text{MARRIED} + a_5\text{GRADUATED} \\
 & + a_6\text{NUM\_YOUNG} + a_7\text{NUM\_ELDERLY} + a_8\text{NUM\_DISABLE} \\
 & + a_9\text{NUM\_WORK} + a_{10}\text{URBAN} + a_{11}\text{BANGKOK} + a_{12}\text{FORMAL} \\
 & + a_{13}\text{HINCOME} + a_{14}\text{HEXPEND} + a_{15}\text{DEBTTOINCOME} + e
 \end{aligned}$$

ตารางที่ 2 แสดงความหมายของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดตัวแปร
SAVING_RATIO	อัตราการออมของครัวเรือน	หน่วยเป็นอัตราส่วน หมายถึงอัตราการออมต่อรายได้ของครัวเรือน
MALE	เพศของหัวหน้าครัวเรือน	กำหนดให้ 1 = ชาย, 0 = หญิง
AGE	อายุของหัวหน้าครัวเรือน	หน่วยเป็นปี การศึกษาได้ตระหนักว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือน (AGE) ที่จะส่งผลต่อการออมของครัวเรือนนั้น ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงเส้นตรง (Linear Relationship) สอดคล้องกับทฤษฎีสถิติฐานวิญจักรชีวิต ซึ่งหมายความว่า เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีอายุมากขึ้นจำนวนเงินออมจะเพิ่มขึ้นตามรายได้ที่

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ความหมาย	รายละเอียดตัวแปร
		เพิ่มขึ้น และเมื่อเกษียณไม่มีรายได้ เงินออมจะถูกนำมาใช้ ทำให้เงินออมลดลง
MARIED	สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน	กำหนดให้ 1 = สมรส, 0 = อื่น ๆ ได้แก่ โสด หม้าย หย่า แยกกันอยู่
GRADUATED	ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน	กำหนดให้ 1 = จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีขึ้นไป, 0 = อื่น ๆ
NUM_YOUNG	จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือน	หน่วยเป็นคน
NUM_ELDERLY	จำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในครัวเรือน	หน่วยเป็นคน
NUM_DISABLE	จำนวนผู้พิการในครัวเรือน	หน่วยเป็นคน
NUM_WORK	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้	หน่วยเป็นคน
URBAN	เขตที่ตั้งครัวเรือน	กำหนดให้ 1 = ในเขตเทศบาล, 0 = นอกเขตเทศบาล
BANGKOK	ภูมิภาคที่อาศัย	กำหนดให้ 1 = ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ , 0 = อื่น ๆ
FORMAL	สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน	กำหนดให้ 1 = ทำงานในระบบ, 0 = ทำงานนอกระบบ
HINCOME	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	หน่วยเป็นบาท ประกอบด้วยรายได้ที่เป็นตัวเงิน รายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน และรายรับอื่นๆ
HEXPEND	รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	หน่วยเป็นบาท ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภคและค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน
DEBTTOINCOME	รายจ่ายในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	หน่วยเป็นอัตราส่วน เท่ากับรายจ่ายในการชำระหนี้ต่อเดือนหารด้วยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน
e	ค่าความคลาดเคลื่อน	ค่าความคลาดเคลื่อนของสมการถดถอย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทยหลังวิกฤตโควิด 19 สามารถแสดงค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของตัวแปรต่างๆ ได้ดังนี้

หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย อัตราการออมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามอายุและมีแนวโน้มลดลงเมื่ออายุมากกว่า 60 ปี หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่า แยกกันอยู่ หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรีมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรี ครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในครัวเรือนมีอัตราการออมเฉลี่ยน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่ไม่มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีในครัวเรือน ครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในครัวเรือนมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่ไม่มีผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในครัวเรือน ครัวเรือนที่มีจำนวนผู้พิการในครัวเรือน 3 คนขึ้นไปมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่มีจำนวนผู้พิการในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ 3 คนขึ้นไปมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้น้อยกว่า 3 คน ครัวเรือนที่มีเขตที่ตั้งครัวเรือนในเขตเทศบาลมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าครัวเรือนที่มีเขตที่ตั้งครัวเรือนนอกเขตเทศบาล ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือมีอัตราการออมเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานในระบบมีอัตราการออมเฉลี่ยมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงานนอกระบบ อัตราการออมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และอัตราการออมเฉลี่ยลดลงตามรายจ่ายในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยเดือนของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตารางแสดงค่าสถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร

คุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	อัตราการออมต่อรายได้		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
เพศ	ชาย	0.1143	0.2080
	หญิง	0.2039	0.2039
อายุ	<30	0.0668	0.1881
	30-59	0.1129	0.2061
	>=60	0.1110	0.2084
สถานภาพสมรส	โสด	0.1049	0.1934
	สมรส	0.1185	0.2121
	หม้าย หย่า แยกกันอยู่	0.0904	0.1981

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน		อัตราการอมต่อรายได้	
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับการศึกษาสูงสุด	สูงกว่าปริญญาตรี	0.1969	0.2041
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	0.0951	0.2031
จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือน	ไม่มี	0.1138	0.2034
	1-2 คน	0.1003	0.2131
	3 คนขึ้นไป	0.0633	0.2049
จำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในครัวเรือน	ไม่มี	0.1054	0.2023
	1-2 คน	0.1120	0.2097
	3 คนขึ้นไป	0.1534	0.2241
จำนวนผู้พิการในครัวเรือน	ไม่มี	0.1098	0.2063
	1-2 คน	0.1019	0.2047
	3 คนขึ้นไป	0.1233	0.2114
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้	ไม่มี	0.0580	0.1858
	1-2 คน	0.1114	0.2054
	3 คนขึ้นไป	0.1568	0.2192
เขตที่ตั้งครัวเรือน	ในเขตเทศบาล	0.1129	0.2007
	นอกเขตเทศบาล	0.1041	0.2134
ภูมิภาค	กรุงเทพมหานคร	0.1148	0.1637
	ภาคกลาง	0.1191	0.1988
	ภาคเหนือ	0.1201	0.2098
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.0970	0.2146
	ภาคใต้	0.0915	0.2132

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไปของครัวเรือน		อัตราการยอมต่อรายได้	
		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สถานภาพการทำงาน			
ของหัวหน้าครัวเรือน	ในระบบ	0.1523	0.1849
	นอกระบบ	0.0987	0.2098
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน			
ของครัวเรือน	<15,000 บาท	0.0129	0.1817
	15,000 - 29,999 บาท		
	30,000 - 49,999 บาท	0.1096	0.1879
	>=50,000 บาท	0.1810	0.1955
		0.2800	0.1945
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน	<15,000 บาท	0.0913	0.1978
	15,000 - 29,999 บาท		
	30,000 - 49,999 บาท	0.1126	0.2089
	>=50,000 บาท	0.1295	0.2141
		0.1569	0.2109
รายจ่ายในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยเดือนของครัวเรือน	<0.2	0.1151	0.2002
	0.2 - 0.39	0.0921	0.2184
	>=0.4	0.0522	0.2569

ก่อนทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุคูณ หมายถึง ภาวะที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูง ใช้การตรวจสอบด้วยค่าสถิติ 2 ตัวคือ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) โดยเกณฑ์ในการวัดว่าตัวแปรอิสระแต่ละคู่มีภาวะร่วมเส้นตรงพหุคูณหรือไม่ ดูที่ค่า Tolerance ควรมีค่ามากกว่า 0.1 และค่า VIF ควรมีค่าน้อยกว่า 10 (Hair et al., 2010) ผลแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการคำนวณปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทย ด้วยวิธี Mean Regression และการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุคูณ

ตัวแปร	Mean Regression		VIF	Tolerance
	Coefficient	Sig.		
MALE	0.001522	0.271	1.150	0.868
AGE	0.000931	0.002***	36.570	0.027
AGE ²	-0.000004	0.064**	38.670	0.025
MARIED	0.005365	0.018***	1.430	0.699
GRADUATED	0.043182	0.001***	1.390	0.720
NUM_YOUNG	-0.005831	0.000***	1.140	0.877
NUM_ELDERLY	0.001573	0.311	2.030	0.493
NUM_DISABLE	0.002284	0.235	1.040	0.959
NUM_WORK	0.025846	0.000***	1.440	0.695
URBAN	0.005107	0.005***	1.090	0.915
BANGKOK	0.012839	0.000***	1.100	0.910
FORMAL	0.038505	0.000***	1.410	0.710
HINCOME	0.000014	0.000***	5.800	0.172
HEXPEND	-0.000018	0.000***	6.040	0.165
DEBTTOINCOME	-0.034517	0.000***	1.090	0.917
Constant	0.044023	0.000***		
R-squared	0.5169			

หมายเหตุ: ***แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01, **แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05, *แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.10

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance มากกว่า 0.1 และค่า VIF น้อยกว่า 10 ยกเว้นตัวแปร AGE และ AGE² ซึ่งเป็นตัวแปรอายุ และอายุยกกำลังสอง นำมาใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของการออมกับอายุตามทฤษฎีสมมติฐานวัฏจักรชีวิต จึงทำให้ทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูง ดังนั้น ตัวแปรอิสระทุกตัวจึงไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงพหุคูณ สามารถนำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณต่อไป

ตารางที่ 5 ผลการคำนวณปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนไทย ด้วยวิธี Quantile Regression

ตัวแปร	Quantile Regression (0.25)		Quantile Regression (0.75)	
	Coefficient	Sig.	Coefficient	Sig.
MALE	-0.002014	0.409	0.002699	0.001***
AGE	-0.000457	0.294	0.000376	0.007***
AGE ²	0.000008	0.065*	-0.000004	0.007***
MARIED	0.005798	0.035**	-0.002154	0.014**
GRADUATED	0.021450	0.000***	0.001735	0.159
NUM_YOUNG	-0.004655	0.003***	-0.004057	0.000***
NUM_ELDERLY	-0.002959	0.135	-0.000047	0.941
NUM_DISABLE	0.003554	0.260	0.001932	0.055*
NUM_WORK	0.024764	0.000***	0.006490	0.000***
URBAN	0.009947	0.000***	-0.002323	0.002***
BANGKOK	0.022946	0.000***	-0.000220	0.890
FORMAL	0.049730	0.000***	0.000016	0.988
HINCOME	0.000018	0.000***	0.000024	0.000***
HEXPEND	-0.000022	0.000***	-0.000028	0.000***
DEBTTOINCOME	-0.075156	0.000***	-0.003256	0.106
Constant	0.004031	0.723	0.152945	0.000***
R-squared	0.3342		0.5144	

หมายเหตุ: ***แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01, **แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05,
*แทนระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.10

จากตารางที่ 4 และ 5 แสดงผลการศึกษาถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือน เปรียบเทียบระหว่างวิธี Mean Regression และ Quantile Regression ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1) เพศ พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่มให้ผลต่างกัน หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชาย จะมีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง ในกลุ่มที่มีอัตราการออมของครัวเรือนสูงกว่าระดับเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับครัวเรือนที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย

2) อายุของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่มให้ผลต่างกัน อายุของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและสูงกว่าระดับเฉลี่ย และพบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและอัตราการออมของครัวเรือนสอดคล้องกับทฤษฎีสมมติฐานวงจรชีวิต แต่ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าวในครัวเรือนที่มีอัตราการออมต่ำกว่าระดับเฉลี่ย

3) สถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลต่างกัน ในกลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสจะมีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ย หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสจะมีอัตราการอมน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลไปในทิศทางเดียวกัน หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะส่งผลให้มีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ย

5) จำนวนผู้พึ่งพิงในครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีอัตราการออมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกกลุ่มครัวเรือน ในขณะที่จำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ไม่ส่งผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำนวนผู้พิการในครัวเรือนเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีอัตราการออมเพิ่มขึ้น ในกลุ่มที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลสอดคล้องกัน ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้เพิ่มขึ้นจะมีอัตราการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7) เขตที่ตั้งครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลต่างกัน ในกลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย เขตที่ตั้งครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีอัตราการออมมากกว่าเขตที่ตั้งครัวเรือนนอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ย เขตที่ตั้งครัวเรือนในเขตเทศบาลจะมีอัตราการอมน้อยกว่าเขตที่ตั้งครัวเรือนนอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8) ภูมิภาคที่อาศัย พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลต่างกัน ในกลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มีอัตราการออมมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ สำหรับครัวเรือนที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ยไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9) สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลต่างกัน ในกลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในระบบมีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานนอกระบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับครัวเรือนที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ยไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

10) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลสอดคล้องกัน หากรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจะทำให้อัตราการออมของครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

11) รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่ม ให้ผลสอดคล้องกัน หากรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจะทำให้อัตราการออมของครัวเรือนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

12) รายงานในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน พบว่า ผลการศึกษาของครัวเรือนทั้ง 3 กลุ่มให้ผลไปในทิศทางเดียวกัน หากรายงานในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้อัตราการออมลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนในทุกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และครัวเรือนที่มีจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือน โดยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ ส่งผลในทางบวกต่ออัตราการออมของครัวเรือน สำหรับรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และครัวเรือนที่มีจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือน ส่งผลในทางลบต่ออัตราการออมของครัวเรือน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมและอัตราการออมของครัวเรือน พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน และครัวเรือนที่มีจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดอัตราการออมของครัวเรือนในทุกระดับอัตราการออม โดยปัจจัยด้านรายไดยังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือน การศึกษาของ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า รายได้ทั้งสิ้นเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน ในแนวทางเดียวกันกับ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เช่นเดียวกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานหารายได้ส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือนสอดคล้องกับ Sahudin et al. (2024) พบว่า ระดับรายได้มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนในมาเลเซียอย่างมีนัยสำคัญตามระดับการศึกษาสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานมากขึ้น ทำให้มีรายได้น่ามากขึ้นสามารถส่งผลในเชิงบวกต่อการเพิ่มขึ้นของเงินออมได้

ในขณะที่ปัจจัยด้านรายจ่ายเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลในทางลบต่อการออมของครัวเรือน การศึกษาของ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน สอดคล้องกับ Balcha, Feyissa & Jekamo (2022) พบว่า ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนส่งผลในทางลบต่อการออมของครัวเรือน จำนวนเด็กในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ครัวเรือนมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น การศึกษาของ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การออมของครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลลดลง สอดคล้องกับ ศศิวิฑูรย์ วงษ์มณฑา (2559) พบว่า จำนวนเด็กทำให้ครัวเรือนมีอัตราการออมลดลง

สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ ที่ส่งผลต่ออัตราการออมของครัวเรือน ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง ในกลุ่มที่มีอัตราการออมของครัวเรือนสูงกว่าระดับเฉลี่ยสอดคล้องกับ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า เพศของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนรว และ Balcha, Feyissa & Jekamo (2022) พบว่า เพศของ

หัวหน้าครัวเรือนส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่ออัตราการออมของครัวเรือน ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและสูงกว่าระดับเฉลี่ย และมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีสถิตฐานวงจรชีวิต สอดคล้องกับ สุนัยญา แดงเหม (2565) พบว่าอายุของหัวหน้าครัวเรือนมีผลต่อการออมสะสมของครัวเรือนในทิศทางบวก และ Lusaya & Mulunda (2022) พบว่าอายุของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลในทางลบต่อโอกาสในการออมของครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสจะมีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ในกลุ่มครัวเรือนที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย สอดคล้องกับ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือนมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจน และ Balcha, Feyissa & Jekamo (2022) พบว่า สถานภาพสมรส ส่งผลในทางบวกต่อการออมของครัวเรือน สำหรับระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีขึ้นไปจะส่งผลให้มีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย สอดคล้องกับ Mazengiya et al. (2022) พบว่า การรู้หนังสือเป็นปัจจัยกำหนดการมีส่วนร่วมในการออมของครัวเรือนในชนบท และ Sisay (2023) พบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนส่งผลต่อทั้งการตัดสินใจในการออมและระดับการออมของครัวเรือนชนบท ครัวเรือนที่มีจำนวนผู้พิการในครัวเรือนส่งผลในทางบวกต่ออัตราการออม ในกลุ่มที่มีระดับการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ย ซึ่งอาจเป็นเพราะการดูแลผู้พิการต้องมีค่าใช้จ่ายมากกว่าปกติ ครัวเรือนจึงต้องเก็บออมเงินไว้มากขึ้น ครัวเรือนที่อาศัยในเขตเทศบาลมีอัตราการออมมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย ในขณะที่ครัวเรือนที่อาศัยในเขตเทศบาลมีอัตราการอมน้อยกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ในกลุ่มที่มีอัตราการออมสูงกว่าระดับเฉลี่ย สอดคล้องกับ Lusaya & Mulunda (2022) พบว่า เขตที่อยู่อาศัยในเมืองส่งผลในทางลบต่อโอกาสในการออมของครัวเรือน และอิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทมีการเพิ่มขึ้นของรายได้ รายจ่าย และเงินออมมากกว่าครัวเรือนในเขตเมือง ในช่วงปี 2554 – 2562 ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ มีอัตราการออมมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่นๆ สอดคล้องกับ นิตยา ปะอินทร์ (2562) พบว่า ปัจจัยด้านภูมิภาคมีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนและครัวเรือนรวย หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในระบบมีอัตราการออมมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานนอกระบบ ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย สอดคล้องกับ อิพันธ์ วรรณสุริยะ และ สุวิมล เสงพัฒนา (2562) พบว่าแรงงานในระบบมีเงินออมเฉลี่ยมากกว่าแรงงานนอกระบบ ซึ่งอาจเนื่องมาจากในช่วงสถานการณ์โควิด19 แรงงานนอกระบบได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ลดลงหรือต้องถูกเลิกจ้างมากกว่าแรงงานในระบบ จึงส่งผลให้ศักยภาพในการออมลดลง และรายจ่ายในการชำระหนี้ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนส่งผลในทางลบต่ออัตราการออมของครัวเรือน ในกลุ่มที่มีอัตราการออมระดับเฉลี่ยและต่ำกว่าระดับเฉลี่ย สอดคล้องกับ อิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) พบว่า จำนวนหนี้สินของครัวเรือนส่งผลต่อการออมของครัวเรือนในทุกกลุ่ม (ออมติดลบ, ออมได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของรายได้ และ ออมได้เกินร้อยละ 20 ของรายได้)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ รายจ่าย และการเป็นหนี้ ยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการออมของครัวเรือน หากครัวเรือนมีความผันผวนของรายได้จะส่งผลต่อความ

เสี่ยงของการออมที่ลดน้อยลง ดังนั้นครัวเรือนควรมีทักษะในการบริหารการเงิน การหาช่องทางทำงานเพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย ลดการก่อหนี้ที่ไม่จำเป็น ดังนั้น ภาครัฐควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีความรู้ทางการเงิน การบริหารจัดการเงิน มีมาตรการที่ช่วยให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น หรือมีแนวทางเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน รวมถึงมีมาตรการช่วยลดรายจ่ายของครัวเรือน เพื่อช่วยให้ครัวเรือนมีศักยภาพในการออมได้เพิ่มขึ้น

2) จากผลการศึกษา พบว่า ครัวเรือนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ในครัวเรือนส่งผลให้มีอัตราการออมลดลงในทุกกลุ่มอัตราการออม สะท้อนถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการมีบุตรทำให้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้น จนทำให้ครัวเรือนขาดความสามารถในการออมซึ่งนำไปสู่การลดลงของอัตราการออมของครัวเรือน ภาครัฐควรมีมาตรการที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายจากการมีบุตร เช่น การให้เงินอุดหนุนค่าคลอดบุตร การจ่ายเงินอุดหนุนให้กับเด็กแรกเกิดรายเดือน การให้เงินช่วยเหลือพิเศษสำหรับครัวเรือนที่มีบุตร หรือเพิ่มค่าใช้จ่ายในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ผู้เสียภาษีที่มีภาระในการเลี้ยงดูบุตร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้การสัมภาษณ์จากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลต่อระดับการออมและพฤติกรรมการออมอย่างไร และแนวโน้มการออมในอนาคตจะเป็นอย่างไร

2) ควรศึกษาเพิ่มเติมว่าครัวเรือนต้องการการสนับสนุนและส่งเสริมการออมจากภาครัฐอย่างไร และศึกษาหาแนวทางการใช้เทคโนโลยีทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในการส่งเสริมการออม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (ม.ป.ป.). *การบริหารเงินสำหรับวัยเริ่มต้นทำงาน*. สืบค้นจาก <https://www.gpf.or.th/thai2019/2Member/main.php?page=31-3&subject=สังคมสูงวัย> ทำไม่ต้องออม&pk=382&mid=35&menu=knowledgeoom&lang=th
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2565). *เปิดสถิติเงินฝากคนไทย ออมเงินมาก-น้อยแค่ไหน 'กูรู' แนะนำวางแผนสู่ความมั่งคั่ง*. สืบค้นจาก <https://www.dailynews.co.th/news/1388335/>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). *4 ปัญชีเงินออมและเทคนิคออมเงิน*. สืบค้นจาก <https://www.set.or.th/th/education-research/education/happymoney/knowledge/article/18-4-savings-accounts-and-savings-tips>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2562). *Wealth Design เลือกสร้างความมั่งคั่งในแบบที่ใช้...สไตล์คุณ*. กรุงเทพมหานคร: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *การออม*. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/th/satang-story/money-plan/saving.html>
- นิตยา ปะอินทร์. (2562). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการออมของครัวเรือนจนเปรียบเทียบกับครัวเรือนรวย*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สายสุณี ประดับนาค, สิริทิพ วะสินรัตน์ และนันทวรรณ บัวรา. (2566). *การวิเคราะห์แบ่งกลุ่มครัวเรือนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการทางการเงินของครัวเรือนในตำบลบ้านเข็ญ อำเภอบ้านคา จังหวัดชัยนาท*. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 18(2), 184-196.
- สุนัยญา แดงเหม. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนไทยในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐกิจดิจิทัล. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *การสำรวจการติดตามระดับความรู้ และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน พ.ศ. 2565*. สืบค้นจาก https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20231115075919_49757.pdf
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). *ปี 65 ไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ สสส. ผนึกภาคีผลักดันนโยบายเพื่อสุขภาวะที่ดีของผู้สูงอายุทั่วประเทศ*. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/ปี-65-ไทยเข้าสู่สังคมผู้ส/>
- ศศิวิทย์ วงษ์มณฑา. (2559). *ผลของการเปลี่ยนแปลงทางประชากรต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย*. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชณี คุปตะวาทีน, แมน วาสนาพงษ์, พรทิพย์ ขุนดี, และรัชดา มิตรสมหวัง. (2561). *สังคมสูงวัยกับโลกสมัยใหม่*. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*. 4(Special), 444-450.
- อชิพันธ์ วรรณสุริยะ. (2566). *ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการออมที่พอเพียงของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. *วารสารการบัญชีและการจัดการ*. 15(3), 14-33.
- อชิพันธ์ วรรณสุริยะ. (2566). *พลวัตของรายได้ รายจ่าย เงินออมของครัวเรือนไทย ในช่วงปี 2554-2562*. *วารสารการจัดการปริทัศน์*. 25(1), 29-42.

- อธิพันธ์ วรณสุริยะ และสุวิมล เสงพัฒนา. (2562). ความสามารถในการออมของครัวเรือนไทย เปรียบเทียบระหว่างแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*. 6(2), 1-17.
- Balcha, B. D., Feyissa, G. F., & Jekamo, D. M. (2022). Determinants of Households Saving: The Case of Shashamene Town, West Arsi Zone, Oromia, Ethiopia. *Journal of Finance and Economics*, 10(1), 20-28.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Lusaya. S., & Mulunda. N. (2022). Factors Determining Household Savings in Zambia: A Logit Regression Model from the Micro-Economic Perspective. *World Journal of Advanced Research and Reviews*. 13(1), 520-533.
- Mazengiya. N. M., Seraw. G., Melesse. B., & Belete. T. (2022). Determinants of Rural Household Saving Participation: A Case Study of Libokemkem District, North-West Ethiopia. *Cogent Economics & Finance*. 10(1), 1-21.
- Sahudin, Z., Ridzuan, A. R., Razak, M. I. M., & Bahrudin, N. Z. (2024). Determinants of Household Savings. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 11(2.2).
- Sisay. K. (2023). Rural Households Saving Status and its Determinant Factors: Insight from Southwest Region of Ethiopia. *Cogent Economics & Finance*. 11(2), 1-18.
- Wijaya, A., Zainurossalamia, S. Z., & Darma. D. C. (2020). Life-Cycle Hypothesis for Consumption Pattern: Example from Indonesia. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(4), 4712-4720.